

4 מאי 2023
כ"ג אייר תשפ"ג

פסק דין משמעתי בעניינו של [ת.ז.]

1. בתאריך 24.4.2023 התקיים דיון בעניינו של הסטודנט [ת.ז.] (להלן: "הסטודנט").
- שופטים:** פרופ' עוז גזית (אב בית הדין), פרופ' ישי ויסמן, שופט סטודנט ר.ע.ב.
ינעצת משפטית לבית הדין: עו"ד ליאורה ארזי בן-חיים.
תובעת: פרופ"ח יסכה גולדפלד.
- נלוו:** [], לווה ע"י מלווה בית הדין המשמעתי מטעם אגודת הסטודנטים מר עבדאלה ותד.
2. הנלוו הנו סטודנט בפקולטה להנדסה ביו-רפואית. בתאריך 19.2.2023 הוגשה נגדו קובלנה, ובתאריך 6.3.2023 הוגשה קובלנה מעודכנת, בה יוחסו לו העובדות הבאות:
- הסטודנט היה רשום לקורס ביולוגיה 1 00134058, שניתן בסמסטר חורף תשפ"ג. במסגרת הקורס נערכו 5 מבדקים אישיים, שתוכננו להתקיים במהלך ההרצאה. המבדקים בנויים ממענה על מטלה במודל. המבדק הראשון נערך במהלך ההרצאה. עקב בעיות תקשורת שהתרחשו במהלך המבדק השני, המבדק בוטל. במקומו נערך מבדק שהתקיים באותה מתכונת, אולם במקום לבצע אותו במהלך ההרצאה בכיתה, ניתנה לסטודנטים האפשרות לענות עליו במהלך יום נקוב. המבדק השני החלופי התקיים ביום 11.12.2022 (להלן: "המבדק"). והורכב מארבע שאלות רב בררתיות ("אמריקאיות") ושאלה אחת פתוחה. הזמן שהוקצב לענות על המבדק היה 7 דקות. הסטודנט ענה על המבדק בשעה 21:35. תשובתו לשאלה הפתוחה "כיצד מולקולות סיגנל מעבירות מידע לתוך התא ללא צורך בכניסה ישירה של המולקולה לתא?", היתה: "**בעת קשירת חלבונים אל ממברנת התא נוצרות תגובות כימיות**". צוות הקורס קבע שמדובר בתשובה נכונה חלקית. ניסוח זהה (או זהה למעשה) נמצא בעוד 52 מבדקים (מתוך 329 המבדקים שהוגשו). התשובה "**קשירת חלבונים אל ממברנת התא הגורמת לתגובות ביוכימיות**" הועברה בשעה 15:10 בקבוצת הווטסאפ של הסטודנטים בקורס.
3. התביעה האשימה את הסטודנט בעבירות משמעת עפ"י הסעיפים שלהלן לתקנון המשמעת:
- א. 4.1.1 "עשה, בהונאה או בדרך בלתי כשרה אחרת, מעשה על מנת לשפר ציון בבחינה, בוחן, עבודה, פרויקט, השתלמות מעשית או כל מטלה לימודית אחרת, או על מנת להשיג יתרון אקדמי, עבורו או עבור סטודנט אחר".
- ב. 4.1.3 "העתיק מאחר, או איפשר ביודעין, לאחר, להעתיק ממנו בבוחן, בחינה, עבודה, פרויקט או בכל מטלה לימודית אחרת".
- ג. 4.1.4 "סייע בדרך אחרת לסטודנט אחר או הסתייע באחר בעת בחינה או בוחן או בביצוע מטלה לימודית אחרת, שבה נדרש הסטודנט לעבודה עצמאית".
- ד. 4.1.5 "קשר קשר או השתתף בקשר לביצוע או לניסיון לביצוע כל אחת מן הפעולות הנזכרות בסעיף זה".
4. בתאריך 24.4.2023 התקיים הדיון המשמעתי בנוכחות הצדדים.

5. במענה להקראת כתב הקובלנה השיב הסטודנט כי הוא כופר באשמה. לטענתו לא ראה כלל את התשובה שנשלחה בווטסאפ, והסתמך על סיכום שהוריד מהדרייב של הפקולטה להנדסה ביו-רפואית (להלן: "הסיכום של ביו-רפואית").

טענות הצדדים:

התביעה:

6. התביעה הציגה בפני בית הדין צילומי מסך של תכתובת מתוך קבוצת הווטסאפ של הסטודנטים.ות בקורס. התכתובת כללה תשובות לשאלות הרב-ברירה במבדק, וכן תשובה לשאלה הפתוחה "כיצד מולקולות סיגנל מעבירות מידע לתוך התא ללא צורך בכניסה ישירה של המולקולה לתא?" (להלן: "השאלה הפתוחה"). התשובה שנשלחה בווטסאפ היתה: "קשירת חלבונים אל ממברנת התא הגורמת לתגובות ביוכימיות" (להלן: "התשובה בווטסאפ").

7. התביעה הציגה קובץ אקסל בו פורטו התשובות לשאלה הפתוחה, של 53 הסטודנטים.ות בקורס שנחשדו בהעתקה. תשובתו של הסטודנט היתה: "קשירת חלבונים אל ממברנת התא הגורמת לתגובות ביוכימיות" (להלן: "תשובת הסטודנט"). תשובת הסטודנט היתה זהה במדויק לתשובה שנשלחה בווטסאפ.

8. התביעה ציינה כי מי ששלחה את התשובות בווטסאפ היתה סטודנטית בקורס (להלן: "הסטודנטית"), שלאחר הגשת התלונה התוודתה על כך; וכן כי מרבית הסטודנטים.ות החשודים.ות הודו בהעתקה וחתמו על הסדר טיעון. על פי סילבוס הקורס משקלם של חמשת המבדקים היה 10% מגן. העונש על פי הסדרי הטיעון היה 10% תקף (בתנאי שהסטודנט ישלים את חובות הקורס), והרחקה על תנאי לסמסטר במקרה של הרשעה חוזרת.

9. עדי התביעה היו המרצים בקורס, פרופ' עודד בז'ה ופרופ' אריאל קפלן (שהעידו בנפרד). המרצים העידו כי מדובר במבדקים אישיים, וכי המבדקים היו עם חומר פתוח. כאמור, בשל כשל בתקשורת במהלך המבדק השני, הוחלט לבטלו ולקיים מבדק חוזר שיהיה ניתן לבצעו במהלך 24 שעות. בעת הבדיקה, המתרגלת הבחינה בתשובות דומות עד כדי זהות לשאלה הפתוחה, אצל 53 נבחנים (להלן: "התשובה הזזה"). בין היתר, התשובה הזזה משכה את תשומת ליבה של המתרגלת, היות שלא היתה נכונה, וודאי לא מדויקת. מכיוון שהתשובה הזזה הכילה מספר רכיבים נכונים, החליט צוות הקורס לתת עליה ניקוד חלקי. במקביל, הוגשה התלונה בגין חשד להעתקה כנגד אותם 53 סטודנטים.ות.

10. התביעה הציגה את ההנחיות שפורסמו למבדק השני (שבוטל), בתאריך 6.12.2022. בהנחיות נכתב בין היתר: "המענה על המבדק הוא אישי. חשד להעתקה יעלה לוועדת משמעת" (ההדגשה במקור). משפט זה לא הופיע בהנחיות למבדק השני החלופי. במענה לשאלת בית הדין מדוע זה לא נכתב, פרופ' בז'ה אמר שככל הנראה מדובר בטעות, שכן המבדק השני החלופי נכתב בחיפזון מה, עקב הכשל במבדק השני. כך או כך, טען פרופ' בז'ה, מאליו מובן שהמבדקים הם אישיים ולא קבוצתיים, כפי שהדבר מובן מאליו לגבי כל מבחן או בוחן בטכניון.

11. משך הזמן שלקח לסטודנט לפתור את המבדק היה ארבע דקות ו-27 שניות.

12. התביעה ציינה כי לאחר שנודע ל-53 הסטודנטים.ות על החשדות נגדם, רובם שלחו לה בתאריך 9.1.2023 תגובה מרוכזת מטעמם.

13. הסטודנט לא היה חתום על התגובה המרוכזת. לאחר שהתביעה השיבה לתגובה המרוכזת בתאריך 22.1.2023, בתאריך 25.1.2023 הסטודנט שלח לתובעת את תגובתו במייל, וטען, כאמור, כי הוא הסתמך על הסיכום של ביו-רפואית.

ההגנה:

14. הסטודנט כפר באשמה. לדבריו, אכן מהסתכלות ראשונית על תשובתו נראה כי קיים דמיון רב לתשובה שנשלחה בווטסאפ, עד כדי אותן מילים: "זה נראה באמת כאילו התשובה שלי כמעט אחת לאחת". אך לטענתו, הוא לא ראה את התשובה שנשלחה בווטסאפ, אלא הסתמך על הסיכום שהוריד מהדרייב של הפקולטה להנדסה ביו-רפואית. הוא הדגיש כי ידע שהמבדק אישי ופתר אותו באופן עצמאי לחלוטין, תוך היעזרות בסיכום, היות והיה מותר להשתמש בחומר עזר.

15. הסטודנט סיפר כי ביום המבדק (11.12.2022) היה לו בוחן אמצע בקורס אחר (חדו"א), בין השעות 18:30-21:00 (כולל הארכת זמן לה הוא זכאי). רק לאחר הבוחן, בעת שהיה על האוטובוס בדרך חזרה מהטכניון לביתו, ענה על המבדק, באמצעות הטלפון הנייד שלו. לדבריו, הוא דאג להשתיק את אפליקציות התקשורת בטלפון, ואת הווטסאפ בפרט, על מנת שלא יסיחו את דעתו בעת שהוא עונה על המבדק.

16. הסטודנט הציג פסקה מתוך הסיכום, שהיא לטענתו הפסקה הרלוונטית עליה הסתמך במענה לשאלה הפתוחה במבדק, ואף הדגיש בתוכה מילים ספציפיות שהיוו לכאורה את הבסיס לתשובתו. בפסקה לא מופיע המשפט שכתב כתשובה במבדק (גם לא מופיעה כלל המילה חלבונים). לשאלת בית הדין איך זה הגיוני שמתוך פסקה שלמה (שכאמור המשפט אותו כתב לבסוף אינו מופיע בה), הרכיב דווקא משפט בן שמונה מילים, הזזה לתשובה שנשלחה בווטסאפ – השיב שזה מה שהבין מהפסקה.

17. הסטודנט ציין עוד, כי היה תוך כדי מענה על המבדק היה מודע לכך שאינו עונה תשובה מלאה והוא עשוי לקבל ניקוד חלקי בשל כך, אך בהתחשב ביום המתיש שחוה, הסתפק בכך. אילו היה מפרט יותר בתשובה לשאלה הפתוחה ייתכן שלא היה עומד כעת בפני בית הדין. לטענתו, רק מהמבדק הרביעי צוות הקורס הגדיר מה אורך התשובה הרצוי בשאלה הפתוחה. במבדק השני זה לא הוגדר. אילו היו אומרים לו כמה הוא נדרש לפרט היה מתייחס לדרישה.

18. לשאלת בית הדין האם צפה בהודעות בקבוצת הווטסאפ, השיב כי אולי פתח את הקבוצה ופרף, אך לא שם לב כלל לכך שנשלחו תשובות של המבדק.

דיון והכרעה:

19. הנוסח שכתב הסטודנט במבדק כתשובה לשאלה הפתוחה, זזה בדיוק לנוסח שנשלח בווטסאפ. לעומת זאת, הנוסח הזה לא מופיע בפסקה שהסטודנט הציג בפניו. בפסקה זו מחד גיסא יש שימוש בנוסח ובמושגים שונים (למשל המילה סיגנל), שהסטודנט בחר שלא להשתמש בהם; ומאידך גיסא כלל לא מופיעות מילים שהסטודנט בחר להשתמש בהן (כמו חלבונים או תגובות כימיות). אילו תשובתו של הסטודנט במבדק היתה נכונה או מדויקת, היינו יכולים להניח לטובת הסטודנט שהוא חרוץ או שקדן ולכן ידע את התשובה. אך כפי שהסבירו עדי התביעה באריכות במהלך הדיון - מדובר בתשובה שאינה נכונה. תשובה שאינה נכונה, וזזה לתשובה הלא נכונה שנשלחה בווטסאפ הקבוצתית.

20. תמוה בעינינו שהסטודנט לא שלח את גרסתו לתובעת מיד כאשר נודע לו על החשד נגדו, אלא המתין עד לאחר קבלת תשובת התובעת לתגובה המרוכזת.
21. גרסתו של הסטודנט אינה סבירה ואינה אמינה בעינינו, והיא לא עוררה אצלנו אפילו ספק קל. אנו סבורים שהראיות שהציגה התביעה מובילות למסקנה ברורה כי מדובר בהעתקה.
22. נוכח כל האמור לעיל, **החלטנו פה אחד להרשיע את הסטודנט בעבירות משמעת לפי סעיפים 4.1.1, 4.1.3 ו- 4.1.4 לתקנון**. אנו מזכים את הסטודנט מעבירה לפי סעיף 4.1.5 לתקנון, שכן לא הוכחה בפנינו קשירת קשר.
23. התנהלותו של הסטודנט במהלך הדיון לא היתה תקינה ולא כיבדה את בית הדין: לאחר תום שלב ההוכחות בית הדין יצא להתייעצות על מנת לקבל החלטה, וביקש מהסטודנט להמתין בחוץ עד שיקראו לו להשמעת ההכרעה. הסטודנט לא המתין ופשוט עזב, **מבלי לעדכן איש בכך**. לפנים משורת הדין בית הדין יצר קשר עם הסטודנט טלפונית ובאמצעות זום, מסר לו את ההכרעה והציע לו להשמיע את טיעונו לעונש טלפונית.

טיעונים לעונש:

התביעה:

24. התביעה ביקשה שבית הדין יגזור על הסטודנט את העונשים הבאים: ציון אפס בקורס, והרחקה על תנאי לשנה (בתוקף עד לסיום הלימודים בטכניון) במקרה של הרשעה חוזרת.

ההגנה:

25. הסטודנט עמד על חפותו.
26. לעניין העונש טען: "כשדיברתי עם המלווה מאס"ט ואם אני לא טועה גם עם התובעת אמרו לי שהמקרה הכי גרוע יהיה אפס בקורס ולא עונש על תנאי. זו גם הסיבה העיקרית שניגשתי לדיון הזה. בוודאי שהיה לי הרבה יותר קל לחתום על הסדר. אני חושב שזה לא מידתי השנה על תנאי".
27. התובעת ומלווה אס"ט הבהירו כי האמירה הזו לא נכונה.
28. הסטודנט ביקש שבית הדין יסביר לו מה הכוונה ברכיב הענישה על תנאי. בית הדין הסביר לסטודנט את משמעות העונש על תנאי ולאחר מכן הסטודנט אמר שאין לו מה להוסיף עוד.

גזר הדין:

29. השיקולים המנחים לקביעת גזר הדין קבועים בסעיף 11.11 לתקנון.
30. הסטודנט ביצע מעשה הונאה במטרה להשיג ציון במרמה, שאינו משקף את ידיעותיו ואינו מגיע לו. צוות הקורס נתן בסטודנטים אמון, והסטודנט הפר אותו ונעזר באדם אחר כדי לפתור את המבדק. תקנון המשמעת לסטודנטים נפתח כדלקמן (ההדגשה אינה במקור):

"הלימודים בטכניון מבוססים על אמון בין המוסד לבין הלומדים בו. הסטודנטים מחויבים ליושרה אקדמית ולהתנהגות ההולמת את כבוד הטכניון, הסטודנטים, העובדים וחברי-הסגל האקדמי. מטרת תקנון זה היא להסדיר את הטיפול באותם מקרים החורגים מכללים אלה".

31. בית הדין רואה בחומרה את העובדה שהסטודנט לא לקח אחריות על מעשיו, ולא הביע חרטה. כמו כן, כאמור לעיל, התנהלותו של הסטודנט בדיון היתה מזלזלת (בכך שעזב).
32. יוער, כי מרגע שסטודנט בחר שלא לחתום על הסדר טיעון, התביעה אינה מחויבת לעונש שביקשה בהסדר. הסדר טיעון מטבעו הינו מקל יותר, בין השאר בגלל האינטרס של התביעה לחסוך זמן ולייעל את ההליך. התובעת אף ציינה מפורשות בכתב בפני הסטודנט כי במידה ויבחר להגיע לדיון בכוונתה לבקש עונש מחמיר יותר מהעונש המקל שהוצע במסגרת ההסדר.
33. לאחר ששמענו את טענות הצדדים ושקלנו את מכלול השיקולים, החלטנו פה אחד להשית על הסטודנט את העונשים הבאים:
- א. **נדיפה** (לפי סעיף 12.1).
- ב. **ציון 0 בקורס ביולוגיה 1 00134058, סמסטר חורף תשפ"ג** (לפי סעיף 12.4 לתקנון).
- ג. **15 שעות עבודה לתועלת הציבור בטכניון** (לפי סעיף 12.10 לתקנון), **שיושלמו עד לתאריך 1.10.2023**.
- ד. **הרחקה על תנאי מלימודים בטכניון לשנה, בתוקף עד לסיום הלימודים בטכניון, תופעל במקרה של הרשעה נוספת בעבירה לפי סעיפים 4.1.1 או 4.1.3 או 4.1.4** (לפי סעיף 12.7).
34. מזכירות בית הדין תודיע לסטודנט היכן לבצע את שעות העבודה לתועלת הציבור בטכניון.

מר ר.ע.ב

פרופ' ישי ויסמן

פרופ' עוז גזית

ישי ויסמן